

Västankvarns fältdag 2017

Val av växtslag av fånggröda har betydelse

Det finns en hel massa växter som kan väljas som fånggröda när man tänker på miljöstödvillkoren. Men valet av fånggröda har stor betydelse hur den fungerar på åkern. I försöksrutorna på fältdagen finns det 10 försöks rutor med olika växtslag som fungerar som bottengröda i vår spannmål

Rekommenderade eller kända sorter

Italienskt rajgräs

Italienskt rajgräs är den mest effektiva att förhindra kväveurlakning i spannmålsodling. Urlakningen minskas med hälften om man jämför med enbart spannmål. Italienskt rajgräs som bottengröda tävlar med ogräsen men också med huvudgrödan, därför minskar spannmålsskörden med ca. 200-400 kg/ha. Med tiden ändras nackdelen till fördel med mera skörd, när markens organiskamaterial blir mer och från marken samlade kväve småningom frigörs till odlingsväxten. Ungefär hälften av rajgräsets massa är rötter. Växtligheten torkar upp marken på hösten och bättrar på bärförmågan. italienskt rajgräs kan övervintra till endel. Om inte växtligheten plöjs eller kämpas kemiskt, så kan överårigt rajgräs växa kraftigt med följande odlingsväxt

De diploida sorternas (sorten Shakira i rutan) fröstorlek är liten. För att komma till samma täta växtlighet räcker det med halva mängden utsäde om man jämför med sorter som har stora frön. Tetraploid sorternas frö (Turgo i försöks rutan) storlek är stor. Biomassan på hösten kan vara lite större än de diploida sorterna

Timotej

Timotej är en flerårig vallväxt, som med säkerhet övervintrar. Den växer långsamt under spannmålen, och minskar just inte på spannmåls skörden. Av timotejens massa så är hälften i rötterna. För att få bort timotej skall den plöjas eller bekämpas, så att den inte orsakar problem med följande växt. Timotej samlar sämre kväve på hösten än italienskt rajgräs, men fortsätter på våren att ta upp kväve, om man inte förstör den på hösten. Timotej passar som blandning med italienskt rajgräs, om förhindrande av kväve urlakning är den viktigaste orsaken

Rödklöver

Rödklöver är en baljväxt, och den kan binda kväve från luften. Klöveren kan också ta kväve från jorden, om det finns rikligt av kväve. Rödklöveren har en kraftig rot, men som inte hinner växa till sig som bottengröda. Röd klöverns start är långsam, så oftast så minskar inte huvudskörden. Om rödklöveren växer igenom så är det från tidigare exemplar, alltså från föregående års klöverväxt. Försöksrutan sort är bjursele

Vitklöver

Vitklöver blir liten under spannmålet, minskar oftast inte på skörden. Vitklöver blir lätt ganska obetydlig, om man inte sår den tillika med spannmålet. Kvävehalten är större än rödklöverns, men eftersom höstens växtlighet oftast är mindre, så är kvävegödslings inverkan samma som hos rödklöveren. Rotsystemet är grundare än rödklöverns. Försöksrutan sort är jogleva 4

Bra alternativ

Engelskt rajgräs

Engelskt rajgräs är en flerårig sort, så den övervintar säkrare än italienskt rajgräs. Den växer ganska sparsamt, vilket betyder att huvudgrödans skörd inte minskas. Att samla upp näring så är den inte i samma klass som italienskt rajgräs. Engelskt rajgräs var på 1990-talet mera osäker som bottengröda än timotej, men sort skillnader har inte undersökts. Den är populär i Sverige som fånggröda, och har även växt bra i försöksrutor i Finland. Plöjning eller kemisk bekämpning rekommenderas inför för följande odlingssäsong. Också andra fleråriga vallväxter, så som svingel och rörsvingel kan användas som bottengröda. De har undersökts ett par år att skörda fånggröda på hösten till nyttoanvändning. Blandning av fleråriga vallväxter är då en potentiellt råmaterial som biogas användning. Rutans sort mathilde

Humlelusern

Humlelusern binder som baljväxt kväve från luften. Fast den är ettårig, den växer blygsamt. Som bottengöra påminner den omröd- och vitklöver. Och kvävegödslings inverkan vara i klass med klövern. På 1980-talet växte humlelusern dåligt i försöksrutorna men det kunde bero på sorterna. Virgo som finns i försöksrutorna har växt bra de senaste åren och redan på 1990-talet i provrutorna

Tveksamma ettåriga

Westerwold rajgräs

Westerwoldiskt rajgräs höll man som en lovande bottengröda p.g.a. att den är ettårig. Lyckas även som utsädesodling i Finland. Men den är ändå onödigt snabbväxt, alltså den tävlar starkt mot huvudgrödan. Men behöver inte växa så mycket efter tröskning. I försöken på 1990-talet så mognade den tillika med kornet.. därför är det inte att rekommendera denna som bottengröda. Man har inte undersökt olika sorter. Försöksrutans sort är DE-14

Persisk klöver

Persisk klöver lockar som bottengröda eftersom den är ettårig. Som baljväxt binder den kväve från luften. Persisk klöver växer snabbt, att den blommar bland spannmålen och växer ända upp till axen. Därför är den inte att rekommendera som bottengröda, fast den inte orsakar något problem följande år. Försöksrutans sort är lightning

Andra intressanta

Blålucern

Blålucern är en flerårig sort, som inte alls har testats som bottengröda i försök. Som baljväxt binder den kväve från luften. I vall har den konstaterats att bilda en riktigt stark och djup rot. Försöksrutorna kan ge svar på, växer blålucern för kraftigt bland spannmålen, eller blir den t.o.m. för blygsam för att vara en bra fånggröda. Försöksrutans sort är Power

Cikoria

Cikoria är en två årig växt, som bildar en stark rot. Denna växt används i Danmark i grönsaksodling för att ta upp näring som har gått långt ner i marken. Det skulle löna sig att undersöka cikoria i Finland också, fast dess frön är onödigt dyra för att kunna användas på gårdar. Försöksrutans sort är CM 156/16